

Η Μάνη λόγω της Θεοσευίας

και της ιδιομορφίας του έδαφους της, τό καταφύγιο τών Έλλήνων και τό προπύργιο τών αγωνιστών της ελευθερίας κατά τών Τούρκων. Είναι ιστορικά σχεδόν βεβαιωμένο ότι στη Μάνη τήν περίοδο αυτή, άμέσως δηλ. μετά τήν πτώση του Μυστρά (1461), έχουμε εγκαταστάσεις άρβανίτικου ή άρβανιτοβλάχικου στοιχείου, καθώς και βυζαντινών άριστοκρατικών και άλλων οίκογενειών²⁴. Τό άρβανίτικο στοιχείο εξάλλου διατηρήθηκε στη γειτονική Μπαρδούνια ως τό 1821. Οί Άρβανίτες αυτοί, προκειμένου νά κρατήσουν τά τιμάριά τους, έξισλαμίστηκαν σέ σημαντικό βαθμό μετά τό 1715 (άρχη δεύτερης Τουρκοκρατίας στην Πελοπόννησο) και άσκησαν τήν έξουσία τους ως τήν εποχή της ελληνικής επανάστασεως, όποτε εκδιώχθηκαν βίαια²⁵.

Στήν προσπάθειά τους νά διατηρήσουν τήν ανεξαρτησία και τήν ελευθερία τους, οί Μανιάτες αγωνίστηκαν σκληρά κατά τών Τούρκων, συμμαχώντας επανειλημμένα μέ τούς Βενετούς (1463—1690), τούς Ίσπανούς (1571), τούς Γάλλους (1612), τούς Ρώσους (1770). Είναι γνωστές οί σκληρές μάχες πού έγιναν στη Μάνη και στά σύνορά της κατά τούς τουρκοβενετικούς πολέμους μέ τήν ήγεσία του Ήπειρώτη άρχηγού Κορκόδειλου Κλαδά (1463), του Βενετού Φραγκίσκου Μοροζίνι (1684), τών Ρώσων αδελφών Όρλώφ (1770). Ίδιαίτερα σημαντική υπήρξε ή προσφορά τών Μανιατών σέ στρατιωτικές δυνάμεις κατά τό μεγάλο τουρκοβενετικό πόλεμο (1684—1690), πού κατέληξε στην κατάληψη της Καλαμάτας και όλης της Πελοποννήσου από τούς Βενετούς²⁶.

Ή Μάνη κατόρθωσε νά διατηρήσει τήν άυτονομία της ούσιαστικά ως τό τέλος, παρά τίς συντονισμένες προσπάθειες πού κατέβαλλαν οί Τούρκοι, γιά νά τήν υποτάξουν. Τέτοιες προσπάθειες έγιναν κατά τό 1690 μέ τό γνωστό Μανιάτη Λιβέριο Γερακάρη, πού ήταν άρχικά στην ύπηρεσία τών Τούρκων και ύστερα τών Βενετών. Τό 1715 επίσης, όταν όλη ή Πελοπόννησος παραδόθηκε σχεδόν άμαχητί στους Τούρκους, έγινε νέα προσπάθεια μέ τήν άποδοχή της κυριαρχίας τους από τόν Τζανέτο Κουτήφαρη, καπετάνιο στις Κιτριάς, πού πρώτος αυτός φόρεσε τόν τσουμπέ (καφτάνι), τόν όποιο του πρόσφεραν. Καί τότε όμως χωρίς άποτέλεσμα. Τέλος τό 1776 μετά τή μεγάλη καταστροφή τών Όρλωφικών οί προσπάθειες τών Τούρκων εί-

24. Άποστ. Β. Δασκαλάκη, Ή Μάνη και ή Όθωμανική Αύτοκρατορία 1453—1821, Έν Άθήναις 1923, σ. 19· Άποστ. Έ. Βακαλόπουλου, Ίστορία του Νέου Έλληνισμού, Θεσσαλονίκη 1964, τόμ. 2ος, μέρος 1ο, σ. 88.

25. Βλ. Γερασ. Δ. Καψάλη, Ή Βαρδούνια και οί Τουρκοβαρδιουνιώτες, Πελοπ. 2 (1957) 125. Πρβ. και Μ. Σακελλαρίου, Ή Πελοπόννησος κατά τήν δευτέραν Τουρκοκρατίαν (1715—1821), Άθήναι 1939, σ. 120, σημ. 4.

26. βλ. γενικά Άποστ. Β. Δασκαλάκη, ό.π., σ. 17—33, 100—102, 169 κέ.